

بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی مقیاس استفاده مشکل‌ساز از هرزه‌نگاری (اعتیاد به هرزه‌نگاری)

مهدی درویش ملا^{۱*} و زهرا نیک منش^۲

تاریخ دریافت: ۹۵/۳/۵

تاریخ پذیرش: ۹۵/۱۲/۱۱

چکیده

هدف از این پژوهش بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی استفاده مشکل‌ساز از هرزه‌نگاری (PPUS-P) در بافت فرهنگی ایران بود. نمونه پژوهش شامل ۲۱۳ نفر از دانشجویان دانشگاه گیلان در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ بود. در این پژوهش ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی استفاده مشکل‌ساز از هرزه‌نگاری (PPUS-P) مورد ارزیابی قرار گرفت. یافته‌های بدست‌آمده از تحلیل‌های روان‌سنجی نشان داد که این ابزار از اعتبار و روایی بالایی برخوردار است. تحلیل عاملی اکتشافی چهار عامل را شناسایی کرد که مطابق با یافته‌های پژوهش‌های پیشین بود. همچنین، تحلیل عاملی تأییدی مدل چهار عاملی این مقیاس را تأیید کرد. آلفای کرونباخ این مقیاس ۰/۸۵ به دست آمد. همچنین، نسخه فارسی استفاده مشکل‌ساز از هرزه‌نگاری (PPUS-P) ارتباطی مثبت و معنی‌دار را با DASS-21 نشان داد. در نهایت، بر اساس نتایج این پژوهش، می‌توان نتیجه گرفت که نسخه فارسی استفاده مشکل‌ساز از هرزه‌نگاری (PPUS-P) برای سنجش استفاده مشکل‌ساز از هرزه‌نگاری در نمونه ایرانی از پایایی و روایی کافی برخوردار است.

واژه‌های کلیدی: هرزه‌نگاری، پایایی، روایی.

^۱ - کارشناس ارشد روان‌شناسی عمومی دانشگاه سیستان و بلوچستان.

^۲ - دانشیار گروه روان‌شناسی دانشگاه سیستان و بلوچستان.

*- نویسنده مسئول مقاله: Darvishmolla@gmail.com

پیشگفتار

یکی از پیامدهای گسترش اینترنت و ابزارهایی مانند تلفن‌های هوشمند، افزایش دسترسی به رسانه‌های صریح جنسی^۱ می‌باشد (Wood, 2011). مطالعات پژوهشی نشان دادند که حدود ۴۲ درصد از استفاده‌کنندگان اینترنت، پورنوگرافی^۲ (هرزه‌نگاری) مشاهده می‌کنند (Young, 2008). در این بین، باید به نقش تلفن‌های همراه نیز توجه کرد به این صورت که استفاده از تلفن‌های همراه به گونه‌ای چشمگیر افزایش یافته است (Allahyari, Heidari, Zhian, 2015) و این موضوع به افزایش دسترسی به اینترنت کمک کرده است.

در پژوهش رپلاتو^۳ (۲۰۰۷) آمارهای مربوط به ایالات متحده در سال ۲۰۰۶ نشان می‌دهد که در مجموع مقدار تجارت صنعت پورنوگرافی به حدود ۱۳ میلیارد دلار می‌رسد (به نقل از Carroll, Madsen Padilla-Walker, Nelson, Olson, McNamara Barry, 2008). افزون بر این، شمار افرادی که به دلیل مشکلات ناشی از مصرف هرزه‌نگاری به درمانگران مراجعه می‌کنند، در حال افزایش است (Gola, Lewczuk, Skorko, 2016).

هرزه‌نگاری یا پورنوگرافی شامل تصویر یا توصیفی از اعمال جنسی است که موجب برانگیخته شدن احساسات یا افکار جنسی در بیننده یا خواننده می‌شود (Willoughby, 2008). با وجود بحث در مورد جنبه‌های مثبت و منفی مصرف هرزه‌نگاری (Ley, Prause, Finn, 2014; Flood, 2013)، باین‌حال، پژوهشگران بر این باورند که استفاده کردن از هرزه‌نگاری فرد را در معرض خطراتی مانند رفتارهای پرخطر جنسی^۴ و افسردگی قرار می‌دهد (Carroll, Padilla-Walker, Nelson, Olson, McNamara Barry, 2008; Willoughby, 2014; Harkness, Mullan, Blaszczyński, 2015). یکی دیگر از خطراتی که این افراد را تهدید می‌کند، استفاده مشکل‌ساز از هرزه‌نگاری^۵ است (Kor, Fogel, Reid, Potenza, 2013). استفاده مشکل‌ساز و اعتیاد^۶ مفاهیمی هستند که به ناتوانی در کنترل مصرف هرزه‌نگاری و پیامدهای منفی روان‌شناختی و رفتاری ناشی از آن اشاره دارند (Griffiths, 2012; Ross, Mansson, Daneback, 2012). حدود ۲۰ تا ۶۰ درصد افرادی که پورنوگرافی مشاهده می‌کنند، مصرف خود را مشکل‌ساز می‌دانند و خود را معتاد به آن می‌پندارند (Twohig, Crosby, Cox, 2009). محققان استفاده مشکل‌ساز از هرزه‌نگاری را با اختلالاتی از جمله

1- Sexually Explicit media

2- Pornography

3- Ropelato

4- Risky Sexual Behaviors

5- Problematic Pornography Use

6- addiction

اختلال کنترل تکانه^۱ (Grant, 2014) و اختلال فزون‌خواهی جنسی^۲ (Kafka, 2010) مرتبط می‌دانند. افزون بر این، پژوهش‌های بسیاری نشان دادند که استفاده مشکل‌ساز از هرزه‌نگاری شباهت‌های بسیاری با اختلال وسواس فکری-عملی^۳ و اعتیاد دارد (Kraus, Voon, Potenza, 2013; Egan, Parmar, 2013; Kor, Fogel, Reid, Potenza, 2013). همچنین، برخی از پژوهشگران ادعا کردند که استفاده مشکل‌ساز از هرزه‌نگاری در کنار رفتارهای اعتیادآور (اعتیاد به اینترنت^۴، خرید کردن^۵ و قماربازی^۶) به‌عنوان یک اعتیاد رفتاری^۷ در نظر گرفته شود (Kor, Zilcha-Mano, Fogel, Mikulincer, Reid, Potenza, 2014; Kor, Fogel, Reid, Potenza, 2013; Yau, Crowley, Mayes, Potenza, 2010). از سوی دیگر، در پژوهشی مروری که مصرف مشکل‌ساز و اعتیاد گونه هرزه‌نگاری مورد بررسی قرار گرفت، مشخص شد از لحاظ عصب‌شناختی بین اعتیاد به مشاهده هرزه‌نگاری و سایر اعتیادها (مانند الکل و مواد مخدر) شباهت‌هایی وجود دارد (Love, Laier, Brand, Hatch, Hajela, 2015). همچنین، تغییراتی که در مغز افراد معتاد به مواد مخدر به علت مصرف مواد رخ می‌دهد، همان تغییرات در مغز افراد معتاد به هرزه‌نگاری نیز رخ می‌دهد (Kraus, Voon, Potenza, 2016). به همین ترتیب، اعتیاد به استفاده از هرزه‌نگاری مانند هر اعتیاد دیگری با پیامدهای منفی روان‌شناختی از جمله اضطراب و افسردگی همراه است (Levin, Lillis, Hayes, 2012; Harper, Hodgins, 2016; Kor, Zilcha-Mano, Fogel, Mikulincer, Reid, Potenza, 2014).

ابزارهایی گوناگون بمنظور بررسی اعتیاد به پورنوگرافی طراحی شدند که یکی از مناسب‌ترین ابزارها، مقیاس استفاده مشکل‌ساز از هرزه‌نگاری^۸ است (Duffy, A., Dawson, D. L., & Das, 2016). کر و همکاران (۲۰۱۴) در ابتدا مقیاس استفاده مشکل‌ساز از هرزه‌نگاری را در ۴۳ آیتم بر اساس مقیاس اعتیاد به اینترنت^۹ (یانگ، ۱۹۹۸)، پرسش‌نامه اختلال فزون‌خواهی جنسی^{۱۰} (Reid, Garos, Fong, 2012) و مقیاس استفاده از هرزه‌نگاری سایبری^{۱۱} (Grubbs, Sessoms, 2010) طراحی کردند، اما ۲۲ آیتم به دلیل اینکه در چند عامل بارگذاری

1- Impulse Control Disorder

2- Hypersexual disorder

3- Obsessive-Compulsive-Disorder (OCD)

4- Internet

5- Shopping

6- Gambling

7- Behavioral Addiction

8- Problematic Pornography Use Scale (PPUS)

9- Internet Addiction Test (IAT)

10- Hypersexual Disorder Questionnaire (HDQ)

11- Cyber-Pornography Use Inventory (CPUI)

می‌شدند، حذف شدند و ۲۱ آیتم باقی‌مانده چهار عامل را تشکیل دادند. در ادامه، سه آیتم که بیش‌ترین بار عاملی را برای هر عامل داشتند حفظ شدند و به‌این‌ترتیب، مقیاس به ۱۲ آیتم کاهش پیدا کرد و در نهایت، مقیاس استفاده مشکل‌ساز از هرزه‌نگاری اعتبار و روایی خوبی را نشان داد. این مقیاس چهار مشخصه را مورد بررسی قرار می‌دهد: ۱- انجام رفتار به گونه اجباری و با فراوانی بالا، ۲- میل به انجام رفتار بمنظور دستیابی به هیجان‌های مثبت و یا رهایی از هیجان‌های منفی، ۳- عدم کنترل بر انجام رفتار، و ۴- ادامه دادن رفتار باوجود پیامدهای منفی آن (Kor, Zilcha, Mano, Fogel, Mikulincer, Reid, Potenza, 2014).

مقیاس استفاده مشکل‌ساز از هرزه‌نگاری ابزاری مناسب برای بررسی اعتیاد به هرزه‌نگاری و زیرمقیاس‌های آن می‌باشد. هم‌چنین، این مقیاس ارزیابی تأثیر روش‌های درمانی برای افراد دچار این اعتیاد را ممکن می‌سازد. برای انجام پژوهش‌هایی در زمینه اعتیاد به هرزه‌نگاری، اعتباریابی ابزاری معتبر ضرورت دارد. بااین‌وجود، برای بررسی استفاده مشکل‌ساز از هرزه‌نگاری ابزاری به زبان فارسی وجود ندارد. با توجه به مطالب گفته شده، هدف این پژوهش بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی مقیاس استفاده مشکل‌ساز از هرزه‌نگاری است.

روش پژوهش

شیوه این پژوهش توصیفی- روان‌سنجی بود. جامعه آماری مطالعه تمامی دانشجویان دانشگاه گیلان در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ بودند که ۳۸۱ نفر از آن‌ها به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند و پرسش‌نامه‌ها را کامل کردند. ۱۶ نفر از آزمودنی‌ها به دلیل کامل نکردن بیش از ۱۰ درصد ماده‌های پرسش‌نامه‌ها از نمونه حذف شدند. هم‌چنین، داده‌های مربوط به ۱۵۲ نفر از آزمودنی‌ها به دلیل این‌که در ۶ ماه گذشته استفاده عامدانه^۱ هرزه‌نگاری را در پرسش‌نامه گزارش نکرده بودند، وارد تحلیل نشدند. به‌این‌ترتیب نمونه نهایی شامل ۲۱۳ نفر بود که در ۶ ماه گذشته از هرزه‌نگاری استفاده کرده بودند.

ابزارهای پژوهش

مقیاس افسردگی، اضطراب و استرس (DASS-21)^۲: DASS-21 فرم کوتاه DASS-42 می‌باشد که به وسیله لایبوند و لایبوند^۳ (۱۹۹۵) طراحی شد. این پرسش‌نامه دارای ۲۱ پرسش است که

^۱ - Intentionally

^۲ - Depression, Anxiety and Stress Scale

^۳ - Lovibond & Lovibond

اضطراب، افسردگی و استرس را ارزیابی می‌کند. هر یک از ابعاد پرسش‌نامه با ۷ پرسش سنجیده می‌شوند. آلفای کرونباخ کل پرسش‌نامه ۰/۹۳ و برای زیرمقیاس‌های افسردگی، اضطراب و استرس به ترتیب ۰/۸۸، ۰/۸۲ و ۰/۹۰ گزارش شد (Henry, J. D., & Crawford, 2005). هم‌چنین، آلفای کرونباخ زیرمقیاس‌های نسخه فارسی پرسش‌نامه به ترتیب ۰/۸۵، ۰/۸۵ و ۰/۸۷ گزارش شده است (Asghari, Saed, Dibajnia, 2008).

استفاده از هرزنگاری^۱: استفاده از هرزنگاری. برای ارزیابی فراوانی استفاده عامدانه از هرزنگاری ابتدا تعریفی از هرزنگاری (پورنوگرافی) ارائه شد^۲ و سپس، این پرسش مطرح شد که در ۶ ماه گذشته، به طور میانگین شما هرچند وقت یک‌بار به گونه عامدانه از هرزنگاری استفاده می‌کردید (Madsen Carroll, Padilla-Walker, Nelson, Olson, McNamara Barry, 2008). آزمودنی‌ها از میان ۶ گزینه پاسخ خود را انتخاب می‌کردند: اصلاً ندیدم (۱)، یک‌بار در ۶ ماه (۲)، یک‌بار در هر ماه (۳)، یک‌بار در هر هفته (۴)، چند بار در هفته (۵)، هرروز یا تقریباً هرروز (۶). به این ترتیب، فقط آزمودنی‌هایی مورد بررسی قرار گرفتند که در ۶ ماه گذشته از هرزنگاری استفاده کرده بودند. مقیاس استفاده مشکل‌ساز از هرزنگاری (PPUS): مقیاس استفاده مشکل‌ساز از هرزنگاری یک ابزار ۱۲ آیتمی است که به وسیله کر و همکاران (۲۰۱۴) طراحی شده است. این ابزار از یک مقیاس لیکرت ۶ درجه‌ای (هرگز=۰، به ندرت=۱، گاهی اوقات=۲، معمولاً=۳، بیش‌تر اوقات=۴ و همیشه=۵) برخوردار است. این مقیاس چهار مؤلفه دارد که عبارت‌اند از: مشکلات روان‌شناختی و اجتماعی، تمایل شدید به استفاده، ناتوانی در کنترل و استفاده بمنظور فرار یا پرهیز از هیجان‌های منفی. آلفای کرونباخ این زیرمقیاس‌ها به ترتیب ۰/۹۱، ۰/۸۶، ۰/۷۵ و ۰/۹۳ گزارش شده است (Kor, Zilcha-Mano, Fogel, Mikulincer, Reid, Potenza, 2014).

نویسندگان این پژوهش نسخه انگلیسی مقیاس استفاده مشکل‌ساز از هرزنگاری (PPUS) را به فارسی ترجمه کردند. پس از آن، یک فرد دو زبانه بدون این‌که از اصل پرسش‌نامه آگاهی داشته باشد، پرسش‌نامه ترجمه شده را دوباره به انگلیسی ترجمه کرد. سپس، پرسش‌نامه ترجمه شده با نسخه اصلی پرسش‌نامه مقایسه شد و نسخه نهایی با تطبیق دادن این دو پرسش‌نامه بدست آمد. برای رفع ابهام آیتم‌های پرسش‌نامه، نسخه نهایی پرسش‌نامه را ۴ نفر از کارشناسان ارشد روان‌شناسی مورد بررسی قرار دادند.

1- Pornography Use

^۲ - هرزنگاری (پورنوگرافی) شامل تصویر یا توصیفی از اعمال جنسی است که موجب برانگیخته شدن احساسات یا افکار جنسی در بیننده یا خواننده آن می‌شوند.

شیوه اجرا

پس از تهیه پرسش‌نامه‌ها، هماهنگی‌های لازم با مسئولان آموزش دانشکده‌ها برای انجام پژوهش انجام شد. هم‌چنین، نسخه آزمون پس از جلب رضایت دانشجویان به صورت گروهی توزیع و گردآوری شد. توضیحات لازم در مورد چگونگی تکمیل پرسش‌نامه‌ها به صورت واضح در ابتدای هر پرسش‌نامه ذکر شده بودند.

روش تجزیه و تحلیل آماری

نرم‌افزارهای SPSS-22 و LISREL-8.8 برای انجام تحلیل آماری مورد استفاده قرار گرفتند. ویژگی‌های جمعیت شناختی شرکت‌کنندگان به صورت میانگین، انحراف استاندارد، عدد و درصد گزارش شدند. همسانی درونی^۱ مقیاس استفاده مشکل‌ساز از هرزه‌نگاری با استفاده از آلفای کرونباخ مورد بررسی قرار گرفت. برای بررسی روایی سازه^۲ این مقیاس از تحلیل عاملی اکتشافی^۳ و تحلیل عاملی تأییدی^۴ استفاده شد. در تحلیل عاملی اکتشافی مقیاس از تحلیل مؤلفه‌های اصلی^۵ با چرخش واریماکس (متعامد)^۶ استفاده شد. هم‌چنین، برای بررسی تحلیل عاملی تأییدی از شاخص‌های برازندگی مدل^۷ (مجذور کای دو^۲، آماره نیکویی برازش ریشه میانگین مجذورات خطای تقریب RMSEA، شاخص نیکویی برازش GFI، شاخص نیکویی برازش تعدیل‌شده AGFI، شاخص برازش مقایسه‌ای CFI، شاخص برازش هنجار شده NFI) استفاده شد (Hu, Bentler, 1999). روایی همزمان^۸ با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون میان مقیاس استفاده مشکل‌ساز از هرزه‌نگاری و DASS-21 ارزیابی شد.

یافته‌های پژوهش

از میان ۲۱۳ نفری که در ۶ ماه گذشته از هرزه‌نگاری استفاده کرده بودند، ۵۱ نفر زن و ۱۴۳ نفر مرد بودند و ۱۹ نفر جنسیت خود را مشخص نکرده بودند. میانگین سنی آزمودنی‌ها نیز ۲۰/۵۷ بود. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد از بین کسانی که در ۶ ماه گذشته از هرزه‌نگاری استفاده کرده

1- Internal Consistency

2- Construct Validity

3- Exploratory Factor Analysis (EFA)

4- Confirmatory Factor Analysis (CFA)

5- Principal Component Analysis (PCA)

6- Varimax Rotation

7- Model Fit Indices

8- Concurrent Validity

بودند. ۲۳/۹ درصد یک‌بار در هرماه و ۲۷/۴ درصد یک‌بار در هر هفته از هرزه‌نگاری استفاده می‌کردند. به این ترتیب، از میان ۶ گزینه‌ای که برای بررسی مقدار استفاده عامدانه از هرزه‌نگاری وجود داشت، گزینه‌های ۳ (یک‌بار در هرماه) و ۴ (یک‌بار در هر هفته) بیش‌ترین فراوانی را داشتند. نتایج آماره‌های توصیفی مربوط به میانگین و انحراف استاندارد نمره‌های آزمودنی‌های زن و مرد در مقیاس استفاده مشکل‌ساز از هرزه‌نگاری، افسردگی، اضطراب و استرس در جدول ۱ نشان داده شده است.

جدول ۱- شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش.

مقیاس‌ها	جنس		انحراف معیار	میانگین
	زن	مرد		
نمره کل استفاده مشکل‌ساز از هرزه‌نگاری	۸/۶۲	۱۱/۳۸	۲۳/۹۱	۱۸/۹۵
مشکلات روان‌شناختی و اجتماعی	۲/۱۸	۳/۰۲	۵/۷۵	۳/۳۹
تمایل شدید به استفاده	۲/۸۷	۳/۶۲	۶/۰۹	۴/۶۱
ناتوانی در کنترل	۲/۱۹	۳/۸۲	۶/۲۸	۳/۲۸
استفاده به‌منظور فرار یا اجتناب از هیجان‌های منفی	۲/۸۰	۴/۰۱	۵/۷۹	۳/۶۷
افسردگی	۴/۰۴	۴/۱۲	۱۵/۰۷	۱۳/۲۴
اضطراب	۴/۲۹	۴/۶۴	۱۳/۱۲	۱۳/۵۷
استرس	۳/۶۲	۴/۲۶	۱۶/۲۰	۱۶/۰۱

روایی سازه (ساختار عاملی) مقیاس استفاده مشکل‌ساز از هرزه‌نگاری از راه تحلیل عامل اکتشافی به شیوه مؤلفه‌های اصلی با چرخش واریماکس مورد بررسی قرار گرفت. یافته‌ها نشان داد که ارزش کسیرز میر ال‌کین^۱ برای کفایت نمونه‌برداری ۰/۸۵ و مقدار بارتلت^۲ در مورد ماتریس همبستگی داده‌ها ۱۴۹۲/۱۲ ($p < ۰/۰۰۱$) بدست آمد. با توجه به نتایج این دو آزمون می‌توان نتیجه گرفت که اجرای تحلیل عاملی بر اساس ماتریس همبستگی حاصل در گروه نمونه مورد مطالعه قابل توجیه خواهد بود. تحلیل عاملی اکتشافی ۴ عامل قابل تفسیر را شناسایی کرد و این چهار عامل روی‌هم‌رفته، ۷۷/۹۵٪ از واریانس کل را تبیین می‌کردند. همه آیت‌ها به‌صورت مثبت در مورد ۴ عامل بارگذاری شدند (جدول ۲).

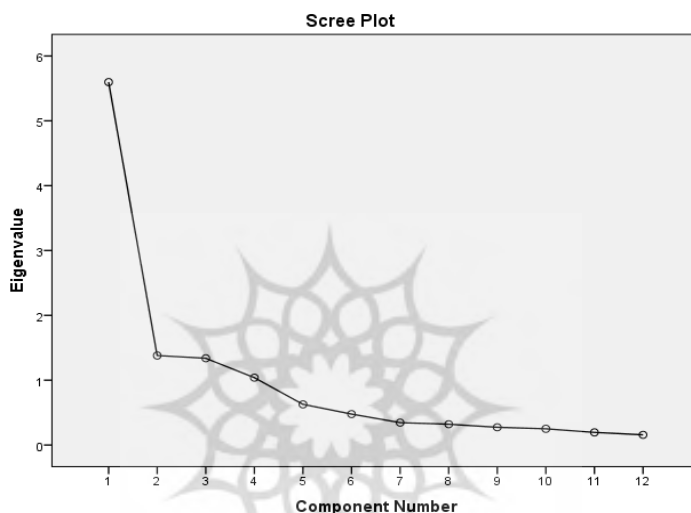
^۱- Kaiser-Meyer-Olkin Measure

^۲- Bartlett's Test of Sphericity

جدول ۲- محتوا و بار عاملی ماده‌های هر عامل و واریانس تبیین شده در مقیاس استفاده مشکل‌ساز از هرزه‌نگاری.

عامل	بار عاملی	واریانس تبیین شده	
مشکلات روان‌شناختی و اجتماعی			
۱- استفاده از پورنوگرافی مشکلات قابل‌توجهی در روابط شخصی من با افراد دیگر در موقعیت‌های اجتماعی مختلف، در محل کار یا در دیگر جنبه‌های مهم زندگی، ایجاد کرده است.	۰/۸۶	۲۱/۴۰٪	
۲- رابطه‌ی معنی‌دار خود در محل کار و فرصت‌های آموزشی و یا حرفه‌ای را به دلیل استفاده از پورنوگرافی به خطر انداخته و یا در معرض مخاطره قرار داده‌ام.	۰/۷۹		
۳- باوجود خطر آسیب فیزیکی (برای مثال: مشکل نعوظ به علت استفاده‌ی بیش‌ازحد و مشکل رسیدن به اوج لذت جنسی از طرفی که شامل پورنوگرافی نمی‌شوند)، هم‌چنان به استفاده از پورنوگرافی ادامه می‌دهم.	۰/۶۱		
تمایل شدید به استفاده			
۴- اغلب به پورنوگرافی فکر می‌کنم.	۰/۸۴		
۵- زمان زیادی درگیر افکاری هستم که به پورنوگرافی مربوط می‌شوند.	۰/۷۷		
۶- زمان زیادی را صرف برنامه‌ریزی برای استفاده از پورنوگرافی می‌کنم.	۰/۸۲		
ناتوانی در کنترل			
۷- احساس می‌کنم نمی‌توانم تماشای پورنوگرافی را متوقف کنم.	۰/۸۳	۱۹/۹۴٪	
۸- تلاش‌های من برای کاهش یا کنترل میزان استفاده از پورنوگرافی ناموفق بوده است.	۰/۸۲		
۹- حتی اگر قصد متوقف کردن استفاده از پورنوگرافی را داشته باشم هم چنان به تماشای پورنوگرافی ادامه می‌دهم.	۰/۸۰		
استفاده بمنظور فرار یا اجتناب از هیجان‌های منفی			
۱۰- از پورنوگرافی برای فرار از غم و اندوه و برای رهایی از احساسات منفی استفاده می‌کنم.	۰/۸۶	۱۵/۹۴٪	
۱۱- زمانی که اندوهگین هستم از پورنوگرافی استفاده می‌کنم.	۰/۸۳		
۱۲- زمانی که احساسی ناخوشایند و یا دشوار را تجربه می‌کنم (برای مثال: افسردگی، غم و اندوه، اضطراب، خستگی، بی‌قراری، شرم و یا عصبانیت) از پورنوگرافی استفاده می‌کنم.	۰/۸۸		

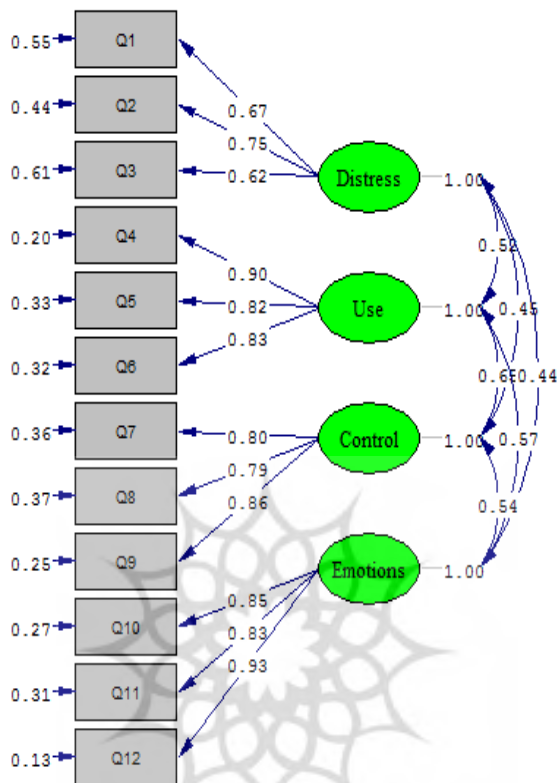
ماتریس بارهای عاملی موجود در جدول ۲ نشان می‌دهد که تمام بارهای عاملی استخراج‌شده بالاتر از ۰/۴۰ می‌باشند و توزیع ماده‌ها در خرده مقیاس‌ها با آزمون اصلی مطابقت دارد. همان گونه که نمودار ۱ نشان می‌دهد، نتایج نمودار شیب دامنه عوامل (اسکری پلات^۱) وجود چهار مؤلفه با ارزش‌های بیش‌تر از ۱ را نشان داد.

نمودار ۱- نمودار شیب دامنه عوامل (اسکری پلات).

برای آزمون فرضیه چهار عاملی استخراج‌شده از نسخه فارسی مقیاس استفاده مشکل‌ساز از هرزه‌نگاری با استفاده از روش تحلیل عاملی تأییدی از شاخص‌های برازندگی مدل استفاده شد. مدل چهار عاملی برازش قابل قبولی را نشان داد ($\chi^2=111/05$ ، $df=48$ ، $p<0/001$ ، $CFI=0/952$ ، $GFI=0/920$ ، $AGFI=0/870$ ، $RMSEA=0/079$ ، $NFI=0/922$). به‌این ترتیب، تحلیل عاملی تأییدی مدل را تأیید کرد. نتایج حاصل از تحلیل عاملی تأییدی در نمودار ۲ آمده است.

¹ - Scree plot

Chi-Square=111.05, df=48, P-value=0.00000, RMSEA=0.079

نمودار ۲- مدل چهار عاملی برازندگی مقیاس استفاده مشکل‌ساز از هرزه‌نگاری.

برای بررسی همسانی درونی از آلفای کرونباخ استفاده شد. نسخه فارسی مقیاس از همسانی درونی بالایی برخوردار بود به گونه‌ای که آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۸۵ بدست آمد. زیرمقیاس‌های نسخه فارسی مقیاس، روابط درونی^۱ متوسطی داشتند و همه رابطه‌ها ($p < 0/01$) معنادار شدند (جدول ۳). هم‌چنین، روایی ملاکی مقیاس، از روش روایی هم‌زمان (اجرای هم‌زمان با dass-21) مورد بررسی قرار گرفت. جدول ۳ نشان می‌دهد که نمره کل استفاده مشکل‌ساز از هرزه‌نگاری با افسردگی، اضطراب و استرس رابطه‌ای مثبت و معنادار دارد ($p < 0/01$).

¹ - Inter-correlations

جدول ۱- ماتریس همبستگی بین استفاده مشکل‌ساز از هرزه‌نگاری و زیرمقیاس‌های آن با افسردگی، اضطراب و استرس.

متغیرها	آلفای کرونباخ	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸
۱- نمره کل استفاده مشکل‌ساز از هرزه‌نگاری	۰/۸۵	-							
۲- مشکلات روان‌شناختی و اجتماعی	۰/۸۸	۰/۶۸**	-						
۳- تمایل شدید به استفاده	۰/۸۱	۰/۸۳**	۰/۴۳**	-					
۴- ناتوانی در کنترل	۰/۸۹	۰/۷۹**	۰/۳۹**	۰/۵۷**	-				
۵- استفاده به‌منظور فرار یا اجتناب از هیجان‌های منفی	۰/۸۳	۰/۷۸**	۰/۳۸**	۰/۵۴**	۰/۴۷**	-			
۶- افسردگی	۰/۷۹	۰/۳۵**	۰/۲۲**	۰/۳۷**	۰/۲۹**	۰/۲۷**	-		
۷- اضطراب	۰/۸۳	۰/۴۱**	۰/۲۵**	۰/۴۲**	۰/۳۳**	۰/۳۴**	۰/۵۴**	-	
۸- استرس	۰/۷۴	۰/۳۰**	۰/۱۸*	۰/۳۲**	۰/۲۷**	۰/۲۱**	۰/۶۸**	۰/۶۵**	-

** (p<۰/۰۱) ، * (p<۰/۰۵)

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش تهیه نسخه فارسی مقیاس استفاده مشکل‌ساز از هرزه‌نگاری (PPUS-P) و بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی آن در جامعه ایرانی بود. نتیجه بررسی روایی سازه نسخه فارسی مقیاس استفاده مشکل‌ساز از هرزه‌نگاری (PPUS-P) از راه تحلیل عاملی اکتشافی نشان داد که این مقیاس

از چهار عامل (مشکلات روان‌شناختی و اجتماعی، تمایل شدید به استفاده، ناتوانی در کنترل و استفاده بمنظور فرار یا اجتناب از هیجان‌های منفی) تشکیل شده است و توزیع ماده‌های آزمون با آزمون اصلی مطابقت دارد (Kor, Zilcha-Mano, Fogel, Mikulincer, Reid, Potenza, 2014). بنابراین، نسخه فارسی این مقیاس شامل سه عامل و ۱۲ آیتم بود.

در این مطالعه نتایج تحلیل عاملی تأییدی، مدل چهار عاملی نسخه فارسی مقیاس استفاده مشکل‌ساز از هزینه‌نگاری (PPUS-P) را مورد تأیید قرارداد. همه ضرایب معنی‌دار بدست آمدند و تمامی شاخص‌های برازندگی در حد مطلوبی بودند. افزون بر این، شاخص‌های برازندگی مدل در این پژوهش مشابه شاخص‌های برازندگی نسخه اصلی مقیاس بود (Kor, Zilcha-Mano, Fogel, Mikulincer, Reid, Potenza, 2014).

همسانی درونی عامل‌های نسخه فارسی مقیاس استفاده مشکل‌ساز از هزینه‌نگاری (PPUS-P) با استفاده از آلفای کرونباخ (از ۰/۸۳ تا ۰/۸۹) با همسانی درونی نسخه اصلی شباهتی زیاد داشت. همچنین، یافته‌های پژوهش نشان دادند که نسخه فارسی مقیاس استفاده مشکل‌ساز از هزینه‌نگاری (PPUS-P) با افسردگی، اضطراب و استرس رابطه مثبت و معناداری داشت. بنابراین، این مقیاس از روایی همزمان خوبی برخوردار بود. زیرمقیاس‌های این مقیاس نیز با افسردگی، اضطراب و استرس رابطه‌ای مثبت و معنادار داشتند. این یافته با پیشینه پژوهشی (Levin, Lillis, Hayes, 2012; Harper, Hodgins, 2016) هماهنگی دارد. همچنین، کر و همکاران (۲۰۱۴) دریافتند که استفاده مشکل‌ساز از هزینه‌نگاری، جنبه‌های مهم زندگی (شخصی، اجتماعی، شغلی) افراد را تحت تأثیر قرار می‌دهد. به گونه‌ای که استفاده مشکل‌ساز از هزینه‌نگاری با اعتمادبه‌نفس پایین، وسواس فکری-عملی، افسردگی، اضطراب و مشکلات بین فردی رابطه دارد (Kor, Zilcha-Mano, Fogel, Mikulincer, Reid, Potenza, 2014).

این پژوهش محدودیت‌هایی دارد که باید به آن‌ها اشاره شود. همه شرکت‌کنندگان دانشجویان دانشگاه بودند. بنابراین، یافته‌های این پژوهش را نمی‌توان به سایر افراد تعمیم داد. عملکرد مقیاس استفاده مشکل‌ساز از هزینه‌نگاری در افراد غیر بالینی مورد بررسی قرار گرفت. بنابراین، این نیاز وجود دارد که پژوهشی در نمونه‌های بالینی انجام شود تا نتایج این پژوهش را مورد تأیید قرار دهد. افزون بر این، این پژوهش با داده‌های خود گزارشی انجام شده است، بنابراین، این داده‌ها طبیعتاً در معرض سوگیری قرار دارد. محدودیت دیگر این پژوهش، تعریف هزینه‌نگاری بود. به این صورت که ممکن است تعریف ارائه شده از هزینه‌نگاری همه موارد هزینه‌نگاری را در برنگرفته باشد.

این پژوهش پیشنهاد می‌دهد که نسخه فارسی مقیاس استفاده مشکل‌ساز از هزینه‌نگاری (PPUS-P) از ویژگی‌های روان‌سنجی مناسبی در جمعیت ایرانی برخوردار است. بنابراین، یک ابزار

دارای اعتبار و روایی خوبی است که می‌توان در بررسی استفاده اعتیاد گونه و مشکل‌ساز از هرزه‌نگاری در جمعیت ایرانی از آن استفاده کرد. توصیه می‌شود که از نسخه فارسی این مقیاس تا بررسی دقیق روایی تفکیکی خرده مقیاس‌ها برای امور تشخیص بالینی مورد استفاده قرار نگیرد. باین‌حال، می‌توان از این مقیاس برای پژوهش‌های اکتشافی استفاده کرد.

References

- Allahyari, A., Heidari, S., & Zhian, F. (2015). Attachment styles, addiction to the mobile phone and how to use it in students. Attachment styles, addiction to the mobile phone and how to use it in students. *Journal of Psychological Methods and Models*, 6(21), 87-104.
- Asghari, A., Saed, F., & Dibajnia, P. (2008). Psychometric properties of the Depression Anxiety Stress Scales-21 (DASS-21) in a non-clinical Iranian sample. *International Journal of Psychology*, 2(2), 82-102.
- Carroll, J. S., Padilla-Walker, L. M., Nelson, L. J., Olson, C. D., McNamara Barry, C., & Madsen, S. D. (2008). Generation XXX: Pornography acceptance and use among emerging adults. *Journal of adolescent research*, 23(1), 6-30.
- Duffy, A., Dawson, D. L., & Das Nair, R. (2016). Pornography addiction in adults: A systematic review of definitions and reported impact. *The journal of sexual medicine*, 13(5), 760-777.
- Egan, V., & Parmar, R. (2013). Dirty habits? On-line pornography use, personality, obsessionality, and compulsivity. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 39, 394-409.
- Flood, M. (2013). Pornography, violence and popular debate. *DVRCV Advocate*, (2), 42-44.
- Gola, M., Lewczuk, K., & Skorko, M. (2016). What matters: quantity or quality of pornography use? Psychological and behavioral factors of seeking treatment for problematic pornography use. *The journal of sexual medicine*, 13(5), 815-824.
- Grant, J. E., Atmaca, M., Fineberg, N. A., Fontenelle, L. F., Matsunaga, H., Janardhan Reddy, Y. C., ... & Woods, D. W. (2014). Impulse control disorders and "behavioural addictions" in the ICD-11. *World Psychiatry*, 13(2), 125-127.
- Griffiths, M. D. (2012). Internet sex addiction: A review of empirical research. *Addiction Research & Theory*, 20(2), 111-124.
- Grubbs, J. B., Sessoms, J., Wheeler, D. M., & Volk, F. (2010). The Cyber-Pornography Use Inventory: The development of a new assessment instrument. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 17(2), 106-126.
- Harkness, E. L., Mullan, B., & Blaszczynski, A. (2015). Association between pornography use and sexual risk behaviors in adult consumers: a systematic review. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 18(2), 59-71.

- Harper, C., & Hodgins, D. C. (2016). Examining correlates of problematic internet pornography use among university students. *Journal of behavioral addictions*, 5(2), 179-191.
- Henry, J. D., & Crawford, J. R. (2005). The short-form version of the depression anxiety stress scales (DASS- 21): construct validity and normative data in a large non-clinical sample. *British Journal of Clinical Psychology*, 44(2), 227-239.
- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural equation modeling: a multidisciplinary journal*, 6(1), 1-55.
- Kafka, M. P. (2010). Hypersexual disorder: A proposed diagnosis for DSM-V. *Archives of sexual behavior*, 39(2), 377-400.
- Kor, A., Fogel, Y., Reid, R. C., & Potenza, M. N. (2013). Should hypersexual disorder be classified as an addiction? *Sexual Addiction & Compulsivity*, 20(1-2), 27-47.
- Kor, A., Zilcha-Mano, S., Fogel, Y. A., Mikulincer, M., Reid, R. C., & Potenza, M. N. (2014). Psychometric development of the Problematic Pornography Use scale. *Addictive behaviors*, 39(5), 861-868.
- Kraus, S. W., Voon, V., & Potenza, M. N. (2016). Should compulsive sexual behavior be considered an addiction?. *Addiction*, 111(12), 2097-2106.
- Levin, M. E., Lillis, J., & Hayes, S. C. (2012). When is online pornography viewing problematic among college males? Examining the moderating role of experiential avoidance. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 19(3), 168-180.
- Ley, D., Prause, N., & Finn, P. (2014). The emperor has no clothes: a review of the 'pornography addiction' model. *Current Sexual Health Reports*, 6(2), 94-105.
- Love, T., Laier, C., Brand, M., Hatch, L., & Hajela, R. (2015). Neuroscience of Internet Pornography Addiction: A Review and Update. *Behavioral Sciences*, 5(3), 388-433.
- Lovibond, P. F., & Lovibond, S. H. (1995). The structure of negative emotional states: comparison of the Depression Anxiety Stress Scales (DASS) with the Beck Depression and Anxiety Inventories. *Behaviour Research and Therapy*, 33(3), 335-343.
- Reid, R. C., Garos, S., & Fong, T. (2012). Psychometric development of the hypersexual behavior consequences scale. *Journal of Behavioral Addictions*, 1(3), 115-122.
- Ross, M. W., Månsson, S. A., & Daneback, K. (2012). Prevalence, severity, and correlates of problematic sexual Internet use in Swedish men and women. *Archives of Sexual Behavior*, 41(2), 459-466.

- Twohig, M. P., Crosby, J. M., & Cox, J. M. (2009). Viewing Internet pornography: For whom is it problematic, how, and why?. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 16(4), 253-266.
- Willoughby, B. J., Carroll, J. S., Nelson, L. J., & Padilla-Walker, L. M. (2014). Associations between relational sexual behaviour, pornography use, and pornography acceptance among US college students. *Culture, health & sexuality*, 16(9), 1052-1069.
- Wood, H. (2011). The internet and its role in the escalation of sexually compulsive behaviour. *Psychoanalytic Psychotherapy*, 25(2), 127-142.
- Yau, Y. H. C., Crowley, M. J., Mayes, L. C., & Potenza, M. N. (2012). Are internet use and video-game playing addictive behaviors? Biological, clinical and public health implications for youths and adults. *Minerva Psichiatrica*, 53, 153-170.
- Young, K. S. (1998). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *Cyberpsychology & behavior*, 1(3), 237-244.
- Young, K. S. (2008). Internet sex addiction: Risk factors, stages of development, and treatment. *American Behavioral Scientist*, 52(1), 21-23.

